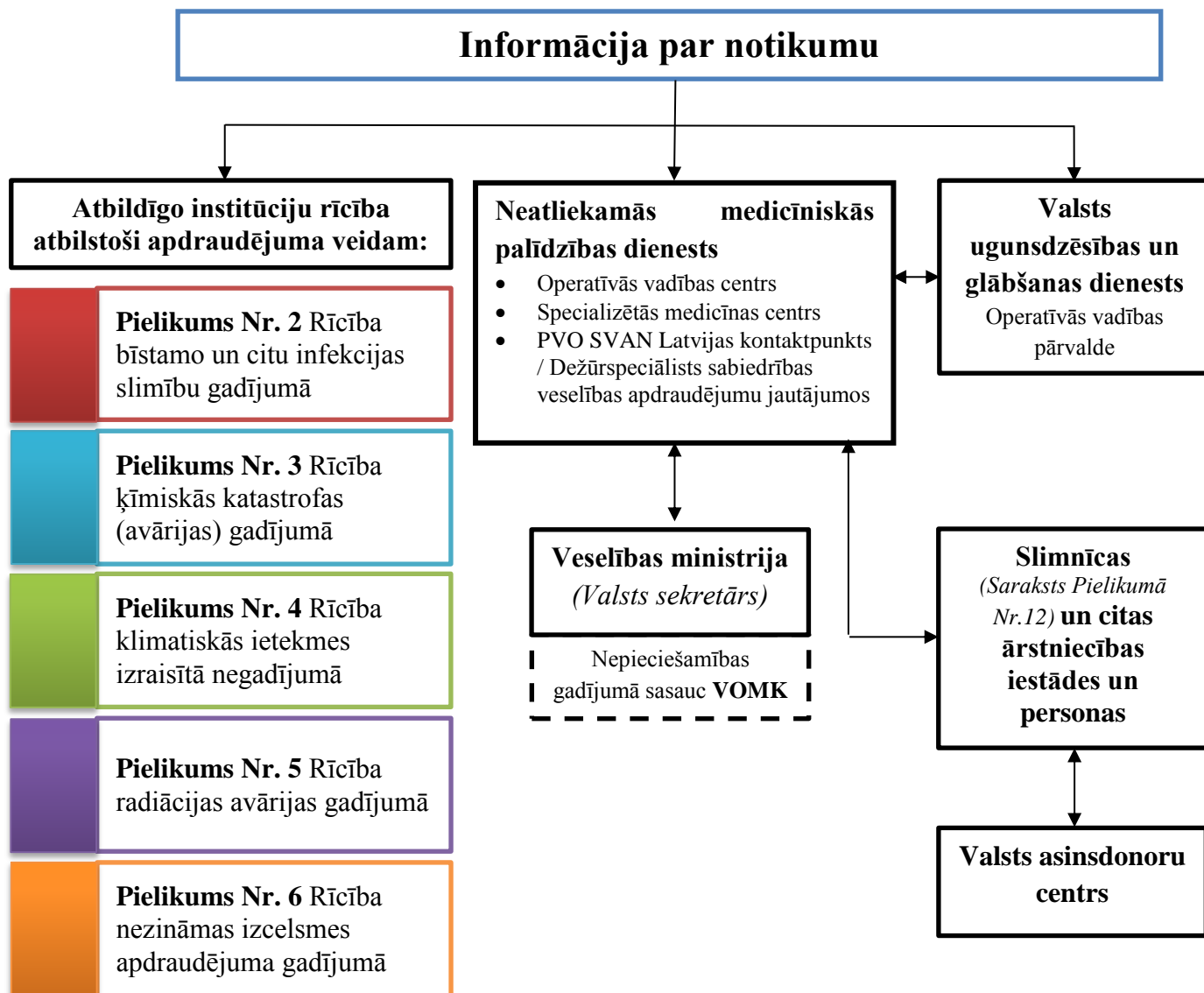


## RĪCĪBA ĀRKĀRTAS MEDICĪNISKĀ SITUĀCIJĀ AR DAUDZ CIETUŠAJIEM

### 1. Informācijas apmaiņas un reaģēšanas aktivizācijas shēma



## 2. Atbildības un rīcības pasākumi ārkārtas medicīniskā situācijā ar daudz cietušajiem

Izpildītājs	Rīcība	Piezīmes
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (NMP dienests)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Veic informācijas apmaiņu ar iesaistītajām institūcijām, tai skaitā ar slimnīcām, aktivizējot KM sistēmu.</li> <li>• Nodrošina NMP brigāžu darba koordinēšanu un operatīvo vadību, sniedzot NMP un nodrošinot, koordinējot cietušo nogādāšanu uz slimnīcām saskaņā ar hospitalizācijas plānu.</li> <li>• Nepieciešamības gadījumā nozīmē vadības ārstu, kas vada, organizē un koordinē NMP sniegšanu notikuma vietā.</li> <li>• Sadarbojas ar notikumā iesaistītajām institūcijām.</li> <li>• Apkopo informāciju par notikumu.</li> <li>• Nodrošina NMP dienesta resursu iesaisti un rīcību saskaņā ar NMP dienesta direktora apstiprinātu plānu un iekšējām procedūrām.</li> <li>• Nodrošina specializētās NMP sniegšanas darba koordinēšanu, nepieciešamības gadījumā organizē brigāžu un ārstu speciālistu nosūtīšanu uz slimnīcām.</li> <li>• Pēc vajadzības piesaista papildus resursus (NMP brigādes, specializētās NMP brigādes un ārstus, medikamentu un medicīnisko aprīkojuma rezerves) un ierobežo ikdienas NMP izsaukumu apkalpošanu, saglabājot NMP sniegšanas nodrošināšanu cilvēkiem dzīvībai bīstamās situācijās.</li> <li>• Nepieciešamības gadījumā organizē un koordinē NBS Gaisa spēku un/vai Valsts robežsardzes gaisa kuģu iesaistīšanu pacientu medicīniskajai transportēšanai.</li> <li>• Nepieciešamības gadījumā NMP dienesta direktors dod atļauju izmantot NMP dienesta atbildīgā glabāšanā esošās VMR savu pilnvaru ietvaros.</li> <li>• Nepieciešamības gadījumā sagatavo izsniegšanai vai izsniedz VMR.</li> <li>• Veic hospitalizēto uzskaiti un uztur informāciju par pacientu aprūpes pēctecību stacionāros.</li> <li>• Izveido informācijas biroju saziņai ar iedzīvotājiem par notikumu un veselības aizsardzības pasākumiem. Informāciju par cietušajām/saslimušajām personām sniedz, ievērojot personu datu aizsardzību, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem</li> <li>• Sagatavo informāciju VOMK.</li> </ul>	

<p>Veselības ministrija (VM)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valsts sekretārs (VOMK priekšsēdētājs) pēc savas vai cita VOMK locekļa iniciatīvas lemj par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu.</li> <li>• Koordinē ĀS iesaistīto dienestu un institūciju darbību.</li> <li>• Organizē un koordinē komunikācijas pasākumus, tai skaitā informācijas centra izveidi, nodrošinot vienotu komunikāciju starp VM padotības iestādēm un sadarbību ar citu sektoru institūcijām.</li> <li>• Apkopo informāciju par ĀS attīstības gaitu un sagatavo priekšlikumus VOMK par preventīvajiem un seku novēršanas pasākumiem.</li> <li>• Apkopo informāciju un sniedz priekšlikumus VOMK par VMR iesaistīšanu un izmantošanu, kā arī par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS.</li> </ul>	
<p>Valsts operatīvā medicīniskā komisija (VOMK)</p>	<p>Funkcijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Pieņem koordinējošus veselības nozares institūcijām saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā;</li> <li>• Izvērtē apkopoto informāciju pēc ĀS seku likvidēšanas;</li> <li>• Veicina KM sistēmas gatavību reaģēt ĀS.</li> </ul> <p>Uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ja nepieciešams, izveido Mēdiu informācijas centru, kas sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par ĀS;</li> <li>• Sagatavo priekšlikumus veselības ministram par VMR iesaistīšanu un izmantošanu ĀS;</li> <li>• Sagatavo un sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS;</li> <li>• Izvērtē ārvalstu un starptautisko organizāciju piedāvātās medicīniskās palīdzības lietderību ĀS;</li> <li>• Izvērtē informāciju par ĀS, tās rašanās cēloņiem, attīstības gaitu, veiktajiem pasākumiem;</li> <li>• Izvērtē VKM plānu un sniedz NMP dienestam priekšlikumus tā pilnveidošanai.</li> </ul> <p>Tiesības:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Pieprasa un bez maksas saņem no juridiskajām un fiziskajām personām darbam nepieciešamo informāciju;</li> <li>• Iesaista VOMK darbā ārstniecības personas, speciālistus un ekspertus (tajā skaitā no citām nozarēm un ārvalstīm);</li> <li>• Izvērtē priekšlikumus par papildu līdzekļu piešķiršanu ārstniecības iestādēm reaģēšanai ĀS, kā arī seku</li> </ul>	

	likvidācijas rezultātā radīto zaudējumu kompensācijai.	
Slimnīcas	<p style="text-align: center;"><b>Gatavības režīms</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Atbilstoši slimnīcas katastrofu medicīnas plānam apzina esošos un papildus piesaistāmos resursus, pārbauda sakaru sistēmu gatavību, t.sk., esošā un iespējami papildus piesaistāmā personāla apziņošanas shēmas esamību.</li> </ul> <p style="text-align: center;"><b>Paaugstinātas gatavības/reaģēšanas režīms un Ārkārtas gatavības/reaģēšanas režīms</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Slimnīcas vadītājs izveido OVG un nodrošina darbu slimnīcā atbilstoši slimnīcas katastrofu medicīnas plānam.</li> <li>Nepieciešamības gadījumā pieprasa specializētās neatliekamās medicīniskās palīdzības atbalstu.</li> </ul>	
Citas ārstniecības iestādes un ārstniecības personas	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nodrošina NMP slimnīcām atbalsta funkciju atbilstoši noslēgtajiem sadarbības līgumiem, nepieciešamības gadījumā sniedz/nodrošina medicīnisko palīdzību cietušajiem.</li> </ul>	
Valsts asinsdonoru centrs (VADC)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pārvalda valsts vienoto asins komponentu krājumu, nodrošinot ārstniecības iestādes ar nepieciešamiem asins komponentiem ārkārtas situācijās.</li> <li>Nodrošina VADC resursu iesaisti un rīcību saskaņā ar VADC KM plānu.</li> <li>Informē sabiedrību par pasākumiem, kas veicami iedzīvotājiem, lai nodrošinātu VADC darbību asins komponentu sagatavošanā vienotā asins komponentu krājuma nodrošināšanā ārkārtas situācijā.</li> <li>Sadarbojas ar ārkārtas situācijas pārvaldīšanā iesaistītajām kompetentajām institūcijām savas darbības plānošanas un koordinēšanas nolūkos.</li> </ul>	
<b>Sadarbības institūcijas</b>		
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD)	<ul style="list-style-type: none"> <li>Atbilstoši kompetencei vada reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamos pasākumus notikuma vietā atkarībā no katastrofas veida.</li> <li>Izstrādā ieteikumus iedzīvotāju rīcībai iespējamās katastrofas gadījumā.</li> <li>Izmantojot plašsaziņas līdzekļus, sniedz informāciju katastrofas skarto vai apdraudēto teritoriju iedzīvotājiem par katastrofu, tās draudiem un pasākumiem bīstamības novēršanai vai samazināšanai.</li> </ul>	

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dod norādījumus reaģēšanā iesaistītajām institūcijām, kā arī fiziskajām personām par rīcību notikumu vietā.</li> </ul>	
Valsts policija (VP)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Piedalās bīstamajā zonā esošo iedzīvotāju brīdināšanā par apdraudējumu un rīcību avārijas zonā.</li> <li>• Nodrošina notikuma vietas norobežošanu, apsardzi un sabiedriskās kārtības uzturēšanu.</li> <li>• Nodrošina transporta kustības regulēšanu.</li> <li>• Piedalās iedzīvotāju evakuācijā, nodrošinot ar pieejamo autotransportu.</li> <li>• Sniedz pirmo palīdzību.</li> <li>• Nodrošina bojā gājušo cilvēku identificēšanu un uzskaiti, organizē transportēšanu uz Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centru.</li> </ul>	
Nacionālie bruņotie spēki (NBS)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Piedalās preventīvo un reaģēšanas pasākumu veikšanā.</li> <li>• Piedalās neatliekamo ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos.</li> <li>• Sniedz pirmo palīdzību.</li> <li>• Piedalās iedzīvotāju un materiālo vērtību evakuācijā un apsardzē.</li> <li>• Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos.</li> <li>• Sniedz atbalstu VP nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību;</li> <li>• Pēc NMP dienesta pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot NBS Gaisa spēku gaisa kuģus.</li> </ul>	
Valsts robezsardze (VRS)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pēc NMP dienesta pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot VRS gaisa kuģus.</li> <li>• Sniedz pirmo palīdzību Latvijas Republikas pierobežas joslā.</li> <li>• Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos.</li> </ul>	
Pašvaldības	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Piedalās preventīvajos pasākumos attiecīgajā administratīvajā teritorijā un sniedz atbalstu operatīvajiem un avārijas dienestiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu veikšanā.</li> <li>• Nepieciešamības gadījumā organizē iedzīvotāju evakuāciju no apdraudējuma skartajām teritorijām, nodrošina iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu un sociālo aprūpi.</li> <li>• Nodrošina darba un sadzīves apstākļus katastrofu novēršanā un to seku likvidēšanā pieaicinātajam citu administratīvo teritoriju, valsts un citu valstu glābšanas dienestu personālam.</li> <li>• Organizē psihosociālo, tai skaitā psiholoģisko atbalstu</li> </ul>	<p><i>Atbilstoši CAKP likuma 11.pantam, pašvaldību CAP un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam</i></p>

	cietušajiem vai viņu tuviniekiem.	
--	-----------------------------------	--

### 3. NMP sniegšanas organizēšana notikuma vietā

#### 3.1.NMP sniegšanas organizēšanas vadība notikuma vietā

NMP sniegšanu notikuma vietā vada, organizē un koordinē NMP dienesta **vadības ārsts**. Par vadības ārstu kļūst pirmās notikuma vietā ieradušās NMP brigādes vadītājs (ārsts vai ārsta palīgs).

Vadības ārsts darbojas glābšanas darbu vadītāja operatīvā vadībā. Vadības ārsts pats tieši nepiedalās NMP sniegšanā. Par vadības ārstu kļuvušais pirmās NMP brigādes vadītājs pilda savas funkcijas līdz pilnīgai situācijas atrisināšanai notikuma vietā vai līdz brīdim, kad tas tiek nomainīts ar citu ārstniecības personu.

Vadības ārstam jābūt atšķirības zīmei - vestei ar atstarojošu uzrakstu „Vadības ārsts”.

Vadības ārsts notikuma vietā pilda savas funkcijas līdz brīdim, kamēr visiem cietušajiem, kuriem tas nepieciešams, ir sniegta NMP. Vadības ārsts, pēc pārliecināšanās par to, ka notikuma vietā nav cietušo, un pēc saskaņošanas ar glābšanas darbu vadītāju, un ar NMP dienesta Operatīvās vadības centra (turpmāk – OVC) atļauju atstāj notikuma vietu.

Lai nodrošinātu NMP sniegšanas organizāciju ĀMS, notikuma vieta tiek sadalīta noteiktās zonās (Tabula Nr.1, „Notikuma vietas sadalījums”).

Tabula Nr.1 **Notikuma vietas sadalījums**

<b>Notikuma vieta</b>	Vieta, kur ir noticis negadījums un tās apkārtnē.
<b>Bīstamā zona</b>	Apvidus, kurā atrodies cietušajiem vai palīdzības sniedzējiem, pastāv veselības kaitējuma vai dzīvības apdraudējuma risks.
<b>Vadības postenis</b>	Vieta ārpus bīstamās zonas, no kuras tiek vadīti glābšanas darbi.
<b>Vieta neievainotajiem</b>	Vieta ārpus bīstamās zonas, kura tiek ierādīta neievainotajiem.
<b>Vieta cietušajiem</b>	Vieta ārpus bīstamās zonas, kur tiek nogādāti cietušie, lai sniegtu tiem NMP saskaņā ar prioritātēm.
<b>Vieta bojā gājušiem</b>	Vieta ārpus bīstamās zonas, kurā tiek novietoti mirušie pirms to transportēšanas uz Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centru.

<b>(mirušajiem)</b>	
<b>Evakuācijas vieta</b>	Vieta ārpus bīstamās zonas, no kurienes cietušie tiek evakuēti no notikuma vietas un kas atrodas pēc iespējas tuvāk ceļam.
<b>Helikoptera nosēšanās vieta</b>	Laukums vismaz 50m x 50m un atrodas vismaz 100 m no vietas cietušajiem.

Vadības ārsts kopā ar glābšanas darbu vadītāju nosaka cietušo izvietošanas un evakuācijas vietas, vietu mirušajiem, kā arī lemj par papildu resursu piesaistīšanu cietušo transportēšanai.

### 3.2.Cietušo/saslimušo transportēšana

Cietušo transportēšanai uz ārstniecības iestādēm tiek izmantoti galvenokārt operatīvie medicīniskie transportlīdzekļi. Ņemot vērā cietušo skaitu, var tikt piesaistīti arī citi sauszemes vai gaisa transporta līdzekļi.

Nepieciešamības gadījumā NMP dienests organizē helikoptera piesaistīšanu cietušo, medicīniskā personāla un medicīniskā aprīkojuma transportēšanai. Helikoptera nosēšanās vietu (Pielikums Nr.9) un cietušo nogādāšanu uz glābšanas helikopteru organizē vadības ārsts kopā ar glābšanas darbu vadītāju.

Saskaņā ar vienošanos var iesaistīt NBS transporta līdzekļus. NBS Gaisa spēku Aviācijas bāzes un/vai VRS glābšanas helikopteru var izmantot cietušo transportēšanai no notikuma vietas, ja tā nav pieejama pa sauszemi vai cietušos no notikuma vietas nav iespējams evakuēt pa sauszemi.

Katra cietušā hospitalizācijas vietu NMP brigādes vadītājs saskaņo ar NMP dienesta OVC. Slimnīca organizē cietušo uzņemšanu.

Ja slimnīcas resursi ir nepietiekami, lai uzņemtu cietušos, tai ir pienākums par to ziņot NMP dienesta OVC, kas turpmāk koordinē pacientu transportēšanu uz citām ārstniecības iestādēm, kur iespējams nodrošināt nepieciešamo medicīnisko palīdzību.

### 3.3.Bojā gājušo (mirušo) transportēšana

Bojā gājušo (mirušo) cilvēku vai to ķermeņa daļu transportēšanu no notikuma vietas uz Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centru organizē Valsts policija (turpmāk – VP), izmantojot līgumattiecībās esošas organizācijas transportu.

## 4. Cietušo šķirošana

### 4.1. Cietušo šķirošanas process

Cietušo šķirošana ir process, kurā cietušie tiek sadalīti grupās, atkarībā no traumu smaguma, ar mērķi noteikt katra prioritāti, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu pieejamos resursus NMP sniegšanai, transportēšanai un ārstēšanai.

Cietušo šķirošana ir pirmais etaps NMP nodrošināšanā notikuma vietā nelaimes gadījumos ar daudz cietušajiem vienlaicīgi ĀS / katastrofās. Cietušo šķirošana tiek veikta, kad cietušo skaits pārsniedz vienlaicīgas NMP sniegšanas un transportēšanas iespējas visiem cietušajiem.

Cietušo šķirošanu veic ārstniecības persona (ārsts/ārsta palīgs), kura notikuma vietā ir ieradusies pirmā vai vadības ārsta nozīmēta visvairāk pieredzējusi ārstniecības persona, kura atrodas notikuma vietā (šķirošanas ārsts). Cietušo šķirošanu veic notikuma vietā un ārstniecības iestādē atbilstoši prioritātes grupai. Cietušo prioritātes grupas apzīmē ar krāsām, izmantojot šķirošanas kartes. Ja šķirošanas karšu nav, var izmantot citus krāsainus apzīmējumus, ievērojot šķirošanas prioritāšu krāsas.

### 4.2. Prioritāšu grupas un to raksturojums

Šķirošanas procesā cietušie tiek iedalīti četrās **prioritāšu grupās** atbilstoši to raksturojumam:

#### 1. prioritāte – neatliekama (nevar gaidīt)



##### Prioritātes krāsa – sarkana

Neatliekama prioritāte ir cietušajiem, kuriem ir apdraudēta dzīvība un kuriem nepieciešama tūlītēja dzīvībai svarīgo funkciju stabilizācija un tūlītēja medicīniskā transportēšana uz atbilstošu slimnīcu.

Šajā prioritātes grupā ietilpst cietušie, kuriem:

- ir bezsamaņa;
- traucēta elpošanas ceļu caurlaidība un elpošana (smok, gārdz);
- nav pulsa uz radiālās artērijas.

#### 2. prioritāte – augsta (var gaidīt)



##### Prioritātes krāsa – dzeltena

Augsta prioritāte ir cietušajiem, kuru dzīvība nav tieši apdraudēta, bet kuriem ir smagas/vidēji smagas traumas, nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība un medicīniskā transportēšana uz slimnīcu (4 stundu laikā).

#### 3. prioritāte – zema (jāgaida)



##### Prioritātes krāsa – zaļa



Zema prioritāte ir viegli cietušajiem, kuriem nav vispārēju fizioloģisku traucējumu un kuriem iespējama ambulatora ārstēšana vai ārstēšanu slimnīcā var atlikt līdz 24 stundām.

**4. prioritāte – viszemākā**

**Prioritātes krāsa – melna**

Šajā grupā ietilpst bojā gājušie (mirušie). ĀMS šajā [redacted] grupā tiek iekļauti arī mirstošie, kuriem resursu trūkuma dēļ iespēju robežās sniedz simptomātisku ārstēšanu.

### 4.3. Cietušo šķirošanas algoritms

Cietušo šķirošanu veic saskaņā ar **cietušo šķirošanas algoritmu** (Attēls Nr.2).

Attēls Nr.2. Cietušo šķirošanas algoritms

